

1. Kadrioru lossi peakorruse pidusaali laemaaling kujutab antiikmütoloogiast tuntud lugu nümfidega suplevast jumalannast Dianast [Artemis], keda sattus nägema jahil olnud kuulus jahimees Aktaion. **Kuidas kulges jahimehe saatus edaspidi?** Ootame vastuseks kahte komponenti.

2. Ta sündis umbes aastal 1005 ja oli šotlaste (Alba, osa Šotimaast) kuningas aastast 1040. Tapeti lahingus Duncan I vanima poja Malcolmi (hilisem kuningas Malcolm III Canmore) poolt 1057.a. Küsitav omakorda oli võimule saamiseks tapnud oma nõbu Duncani. Mõlemad konkurendid pretendeerisid troonile emaliini pidi. Ta maeti Iona saarele, mis on õiguspäraste kuningate, mitte usurpaatorite viimsaks puhkepaigaks. Tema järel sai mõneks kuuks kuningaks lapselaps Lulach, seejärel aga läks troon jälle Duncan I järglastele, 35 aastaks sai kuningaks Malcolm III. **Kes oli see kuningas?**
3. Küsitavat Euroopa linna mainitakse juba 5. sajandil ekr. Üle 1000 aasta suutis olla iseseisev. Pärast Napoleoni segadusi kuulus see linn mitut puhku Austriale. Praeguses riigis on aastast 1866. **Mis linn**, kus veel 18. sajandil ähvardas linnakodanikke surmanuhtlus, kui suheldi välismaiste külalistega?

17

4. Joonisel on monogramm, millest kujunes Teise maailmasõja ajal üks vastupanuliikumise sümbol. **Mis riigis?**

5. Ajalehe väljaandmiseks ei piisanud tsaariajal heast tahtmisest, vaja oli ka Peterburi tsensuuriameti luba. Jannsen saatis loataotluse 1845. ja uuesti 1850. aastal, mõlemal korral oli vastus eitav. Juulis 1856 tegi Jannsen kolmanda katse, nüüd «tankistide» abiga. Teele läks kaks loataotlust kahe väärrika kirjastaja ja trükikojaomaniku nimel, mõlemad sakslased: Friedrich Wilhelm Borm Pärnust ja Heinrich Laakmann Tartust. 1855 oli troonile tõusnud vabameelsem tsaar Aleksander II ja jõulureedel 1856 anti mõlemale taotlusele jaatav vastus. Jannsen oli tollal koolmeister Pärnu-Ülejõe. Seetõttu valis ta Bormi lehe. Laakmanni lehe toimetajaks sai Tartu Maarja koguduse õpetaja Hugo Willigerode. Nii hakkaski juunis 1857 pea ühekorraga ilmuma kaks eesti nädalalehte: «Perno Postimees» Pärnus ja *** Tartus. **Mis oli n ö sõsarväljaande nimi** (see ilmus 2 aastat)?

- 6.** Pildid on tehtud Berliinis. Esimesel olev mälestustahvel asub aadressil Axel-Springer-Strasse 65, teisel oleva leiame 17.juuni tänavalt (Strasse des 17 Juni). **Kellele on need pühendatud?**

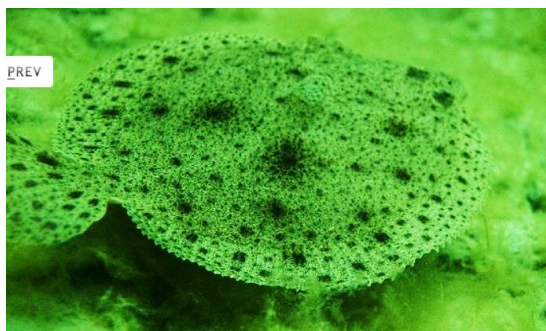
- 7.** Leedus Aras, Lätis Omega, Eestis ***. **Mis?**
- 8.** Seda osakonda on teiste seas juhtinud Kaarel Robert Pusta juunior, Jaan Kitzberg, Karl Laantee, Voldemar Veedam (jt). **Milllega tegemist?**
- 9.** See rahvusvahelise nimekirjade alusel Eesti vanim tegutsev ettevõtte sai alguse juba vähemalt aastast 1422 (mõningatel andmetel aga juba 1415). **Milline?**
- 10.** Firma De Beers asutati 1888. Selle firma üheks tunnuslauseks on „Toode, millel pole aegumiskuupäeva“. Firma oli ka peasponsoriks 1971 vändatud bondiana 7. filmile. **Millise tootega on tegu?**

- 11.** Esimesena kirjeldati seda elukat Madalmaade meremeeste poolt 1598. aastal, viimase laskis maha kohalik kuberner Isaac Johannes Lamotius 1688. aastal. Need aastaarvud võivad kõikuda siia-sinna, kuid kindel, et inimene ja tema toodud loomad said küsitavast jagu sajandiga. Kõrgus u 1 meeter ja kaal 10-18 kg. **Kellega on tegemist?**
- 12.** Teadlased avastasid 2015 Aafrikast uue kiili liigi (pildil) ja andsid talle nimeks Ummagumma teisel pildil oleva briti ansambli auks, kelle 1969 ilmunud topeltalbum kandis just seda nime. **Mis ansambel?**

- 13.** Eesti vetes ei leidu ühtki teist nii ümara kehakujuga kala kui küsitav. **Kes?** Ta kulgeb vees vastu põhja liibunult ning vastavalt sellele on ta ka värvunud. Eestis elutseb Soome ja Riia lahe rannikul. Ta on väga paikse eluviisiga ja elab üksikult. Nad siirduvad kudema Hiiumaa ja Soome ranniku vetesse. Tema areng on huvitav. Koorunud vastsed on 2,5 mm pikad ja hõljuvad vees ringi. Vastsed näevad välja

nagu teiste kalade vastsedki ning on alguses sümmeetrilised - see tähendab, et silmad on nii keha vasakul kui paremal küljel. Umbes 2 cm pikkusena teeb aga vastne läbi moonde, mille käigus parema kehapoole silm rändab vasakule poolele. Selle tulemusena ongi tal silmad keha ülemisel küljel, mis rangelt võttes polegi ülemine, vaid hoopis vasak pool. Peale moonet laskuvad vastsed elama merepõhja. Noorelt toituvad peamiselt koorikloomadest. Suured on röövtoidulised. Neile langevad saagiks räimed, kilud, luukaritsad, raudkiisad ja lepamaimud. Tema keha läbimõõt võib ulatuda 45 cm-ni ja kaal 1,5 kg-ni, ta võib elada kuni 22 aastat vanaks.

- 14.** Eesti samblasõbrad valisid k.a. esimest korda aasta sambla. Selleks osutus seitsme kandidaadi hulgast küsitav, mille perekonda kuulub Eestis seitse liiki. Neist tuntuim ning laiemalt levinud ongi aasta samblaks valitud liik. Maailmas on ca 35 teaduslikult tunnustatud liiki, Euroopas 10-13 liiki. **Nimetage Eesti aasta sammal 2017. Pilt lähivaates!**

- 15.** 1932 Tadžikis sündinud nõukogude kirjanik Vladimir Voinovitš jõudis enne riigist väljasaatmist valmis kirjutada oma tuntuima teose – Sõdur Ivan Tšonkini elu ja ebatavalised seiklused, mida ta ise nimetas „anekdoot-romaaniks“. Meile jõudis see tänu Jüri Ojamaa tõlkele. Selles teoses tutvustab selektsionäär Gladšev sõdur Tšonkinile oma uut hübriidi, mida ta ise nimetas puks`uks (пукс - путь к социализму). Selles „tuleviku hübriidis“ oli kokku pandud kaks meile hästi tuntud taime ehk vilja. **Millised taimed?**

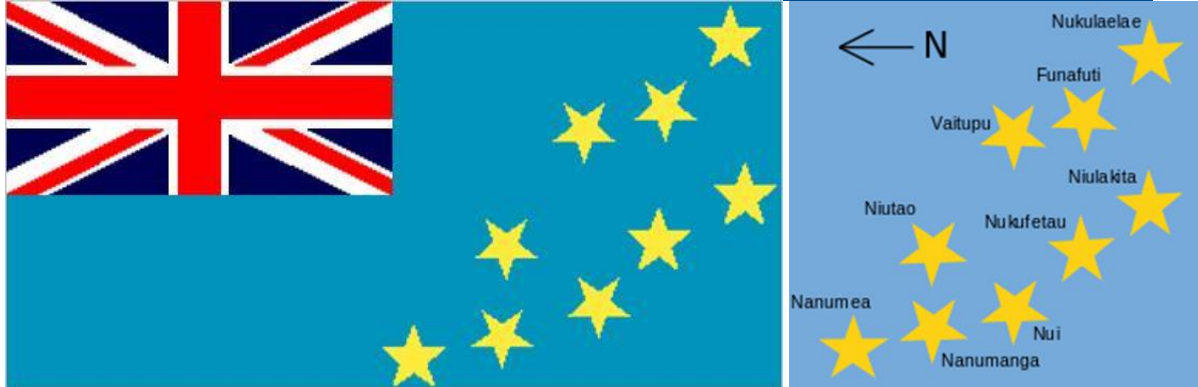
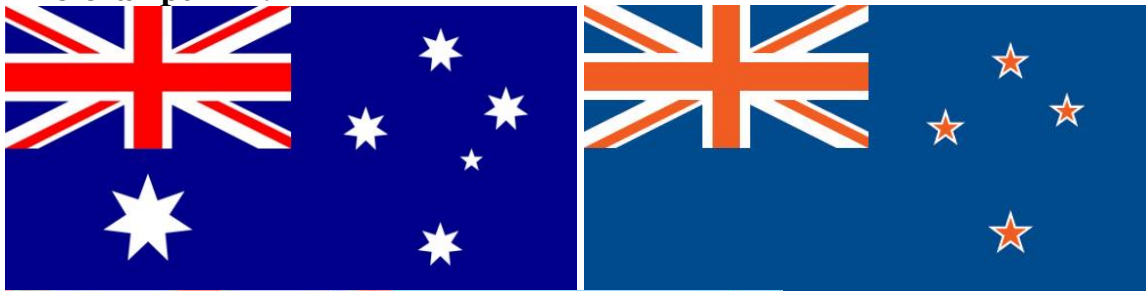

16. Vanadel (1920) postkaartidel on kujutatud nn „1000-aastane tamm“. Ta elas ühe Eesti ranna ääres. **Millise?**
Valige:
A Aa,
B Kopli,
C Nõva,
D Vainupea

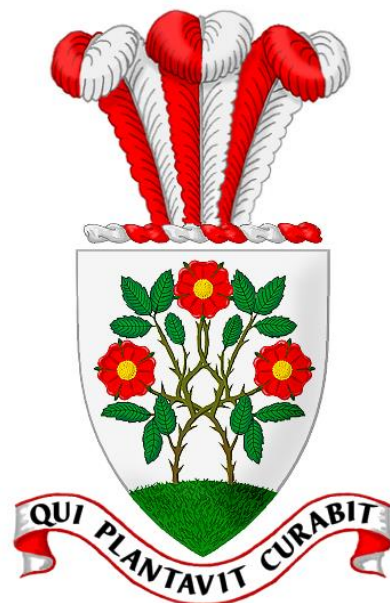
17. Euroopas on kõrbeid ja poolkõrbeid tosinas eri riigis, kokku tükki 15. Lutepää liivik ehk Setumaa Sahara nende hulka ei kuulu. **Küsime riiki**, kus neid on enim (3) ja kus asub ka Euroopa kõige kuivem piirkond. Sealne Tabernas on ala, kus asub mandri ainus tõeline kõrbeline kliima, aastase sademete hulgaga rannikualadel kuni 156 mm.

18. Et Ühendkuningriigi (UK) lipp on paigutatud ka Austraalia ja Uus-Meremaa lipule (ülemine pildirida), on üldteada. Aga veel kahe riigi lipult võime leida Union Jacki. **Nimetage neist pildil oleva lipu riik.**

19. Veidi ülepakutud omaaegse võrdluse kohaselt oli NSV Liit „rakettidega Ülem-Volta“. **Mis nime kannab** see end 5.augustil 1960.a. iseseisvaks kuulutanud riik täna?
20. Kes on Tallinki laevadel soomlaste ja eestlaste järel **kolmas reisiv rahvas**? Rootslased on vale vastus.

21. USA teine president John Adams on oma naisele Abigailile Valgest Majast kirjutanud järgmiselt: „Ma palun taevalt õnnistust sellele majale ja kõigile, kes siin kunagi elama peaksid. Valitsegu selle katuse alt meie maad alati julged ja targad mehed“. Enne praeguse nime saamist nimetati hoonet mitmeti – Presidendipaleeks, Presidendi häärberiks ja Presidendi majaks. Vanim tõend selle avaliku nimetamise kohta Valgeks majaks pärineb aastast 1811. Ametlik nimi oli Täidesaatva võimu häärber (Executive Mansion). **Kes oli aga see USA president**, kes kehtestas ametlikuks nimeks Valge Maja – Washington? Ta ütles: „Ma nimetan selle koha Valgeks Majaks, et seda mitte iial ei hakataks kutsuma alamate, primitiivsete metslaste majaks. Seda poleks meie esiisad kindlasti soovinud“. Praegune sõnastus on lihtsalt "Valge Maja", mis pärineb küsitava 5. astme nõo võimuperioodist. Näete küsitava vappi, kolm sõna vapi all tähendavad *See, kes istutas, säilitab*.

22. Hiinlased nimetavad Jangtsed „pikaks jõeks“, Huang He on neile aga „kollane jõgi“. **Mida nimetavad** hiinlased Ying He ehk „hõbedane jõgi“? Sellel on veel ka teine nimi Tianhe ehk „taevane jõgi“.

23. Bangkokist u. 600 km kaugusel asuvas Sisaketi provintsis asub Wat Pa Maha Chedi Kaew nime kandev tempel. Seda hakati rajama 1984, peatempel valmis 1986. Kokku asub templi territooriumil üle 20 hoone, sh tualetid ja krematoorium. Huvitavaks teeb asja see, et kogu kompleks on ehitatud ... **Millest?** Vihje võib leida Evertoni jalgpallimeeskonna särgilt.

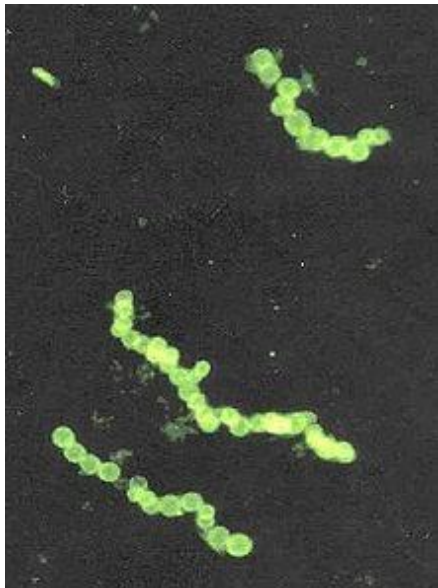

24. 1931.a. sai üsna tundmatu Ahvenamaa ja Rootsi juurtega kunstnik Haddon Sundblom ühe tellimuse. Selle täitmiseks luges ta mitu korda läbi 1822.a. ilmunud Clement Clark Moore'i luuletuse, eeskujuks võttis hea sõbra, alati naerusuise Lou Prentissi ning *** oligi sündinud. **Kes või mis?** Sundblom ise kujutas küsitavat järgnevad 33 aastat.

25. „Poseidoni nimel, see on ju nii lihtne! Miks, Aphrodite nimel, pole me selle peale varem tulnud?“. Nii olevat öelnud Sokrates selle leiutise puhul, mille tänapäevase variandi patenteeris afroameeriklane Osbourn Dorsey 1878. aastal. **Millest jutt?** Me kasutame seda igapäevaselt.

- A – hambahari
- B – ukse link
- C – pastapliiats
- D – tõmblukk

- 26.** Oma surmapäeval, 12.jaanuaril 1967 läks California Ülikooli psühholoogiaprofessor James Bedford ajalukku kui seda maailmas esimesena teinu. Täna on USAs selle tegevuse järgijaid üle 250, soovijaid üle maailma sadades. Loodame, et neil läheb tulevikus hästi. **Millega tegu?**

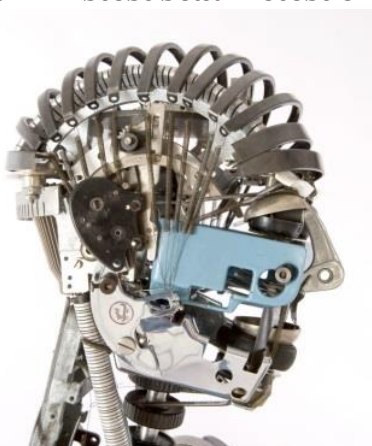

- 27.** Selle „Namiibia väävlipärli“ avastas bioloog Heide N.Schulz Namiibia rannikult 1997. See on ainus omasuguste seas, mida võib isegi palja silmaga näha, sest ta suurus on kuni 0,75 mm. **Millega on tegu?**

- 28.** Plakat on aastast 1969. Pildil ei ole Salvo kelk ehk salvokas. Võib kahtlustada, et selle originaal. **Kuidas nimetatakse pildil olevat kelku ehk salvoka originaali?** See tuli müügile 1967.a. Kas:
A Borealise,
B Ericssoni,
C Nokia või
D Sarvise kelk?

- 29.** 20. sajandi lõpus peaaegu lõppes nende seadmete kasutamine, aga ameerika skulptor Jeremy Mayer hakkas neid oma kompositsioonides kasutama. **Millistest seadmetest on jutt?**

- 30.** Edgar Savisaare n.ö. „esimene võitlus“ oli Muuga vormeliringraja pärast, millesse ta sekkus 1987.a. märtsis ja 1989.a. sügisel pani ta plaanikomitee esimehena lõpliku veto. Aga raja muldkeha oli selleks ajaks juba valmis, toonane ringraja ehitustööde juhataja kihutas selle oma isikliku „Ladaga“ läbi. Seega on ta ainus, kes selle raja läbinud. **Kes oli toonane ehitustööde juhataja?** Tegemist on mitmekülgse inimesega.

- 31.** 1992.a. Barcelona olümpiamängud märkisid eesti sportlaste tagasitulekut (suve)olümpia areenile ja olid lisaks küllaltki edukad, tipnedes Erika Salumäe teise olümpiakullaga ning vendade Tõnistete pronksiga purjetamises. Neilt mängudelt on pärit ka Kaido Kaaberma tõdemus „neljas koht on jama“. Lisaks tuli Eestile aga veel teinegi neljas koht. **Kellele?**

- 32.** Ta on esimene naine, kes on võitnud kuldmedalid neljalt järjestikuselt kergejõustiku MM-ilt. **Kes?**

- 33.** Selles riigis on erinevalt teistest Lõuna-Ameerika riikidest ning sarnaselt mõne Kariibi mere riigiga erakordselt populaarne pesapall. See viib muidugi talendid jalgpallist eemale. Nad on ainus meeskond, kes pole CONMEBOL'i tsoonist kvalifitseerunud FIFA MM-ile. Varem on sageli kogu valikturniir läbitud ühegi võiduta. Ka seekord jäädi viimaseks, saades siiski 2 võitu. **Mis riik?**

- 34.** **Kes on ainsad 10-kordsed maailmameistrid jäähokis?** Üks neist (eluaastad 1941-2004) mängis peamiselt nr. 5, teine (sündinud 1952) nr. 20 all.

- 35.** Tänavu kevadel tegi ajalugu Eestis elav soomlane Henri Kontinen (pildil paremal) ning tõusis ühe ala edetabelis esimese soomlasena maailma esinumbriks. Vasakul olev austraallane John Peers asub teisel positsioonil. **Nimetage see spordiala.**

36. Kes on piltidel olev tantsijanna ja kurtisaan?

37. Keda on kujutatud fotol? Selle isiku looming on seotud mõistega (žanrimääratlusega) „põnevik“ ja selline paanikat tekitav pilt püüab samuti luua ootuse ja ebakindluse atmosfääri.

38. 2002.a. valmis tuntud vene filmirežissööril Aleksandr Sokurovil film „Vene laegas“ (Русский ковчег), mida on tunnustatud mitmetel filmifestivalidel (sh nominatsioon Cannes'is). Mille poolest on see film filmimaailmas eriline?

39. Eesti loominguinimestest on omanimelise asteroidi saanud esimesena Georg Ots (3738 Ots). A-st 2017 lendab "9024 Gunnargraps". Kes on need kaks elus olevat eestlast, helilooja ning kirjanik, kes ka sobivad siia nimekirja?

40. Selle ala „ristiisaks“ nimetatakse ameeriklast Rodney Mullen`it (s.1966), kes tuli esmakordselt maailmameistriks 14-aastaselt ning võitis 36 osaletud võistlusest 35. Tema leiutisteks peetakse flatground ollie, kickflip, heelflip, impossible, 360-flip ja veel paljusid flip-trikke. Flip on aga vaid üks kuuest viljeletavast tüübist. Mis alaga on tegemist? Nende rahvusvaheline alaliit on ISF, Eesti ***liit on olümpiakomitee liikmeks.

- 41.** Küsime kohta, kus asus mõne käsitlese kohaselt Baltimaade esimene kunstikool, mis alustas oma tegevust 19. sajandi algul? Nimelt said sealt August von Kotzebue laste koduõpetaja, kunstnik Carl Sigismund Waltheri käe alt „tuule tiibadesse“ pastoripojad Otto Friedrich Ignatius ja Gustav Adolf Hippius. Kas: **A** Hageris, **B** Heinastes, **C** Koppelmaal, **D** Laiusel?

- 42.** Kes on pildil tööhoos?

- 43.** Austraalia kunstnikust maopüüdja Bill Flowers armastas madusid toppida tuntud kunsteostesse. Millise tuntud maali süžeed on ta eeskujuks võtnud selle maali tegemisel? **Nimetage autor ja maal.**

- 44.** Venemaa on osalenud Eurovisioonil 20 korda. Esikolmiku kohti on tulnud ridamisi, võidust rääkimata. Kõige tagumisema (17.) koha sai see suurriik teisel osaluskorral, a.-l 1995. **Kes** tänastest staaridest sai sellega hakkama? **Milline riik** on olnud kõige heldem punktiandja Venemaale? (NB! 1 + 1)

- 45.** Esimene Eesti Raadio (Riigi Ringhäälingu) reportaaž välismaalt jõudis kuulajateni 28.02.1935 Helsingi Messikeskusest, vahendajaks ikka Felix Moor. Reportaaž tehti ühest soomlastele olulisest sündmusest. **Mida nad tähistasid?**

- 46.** Eelmisel telehooajal taaselustasid Kalle Sepp ja Raivo E. Tamm väidetavalt ülinaljaka versiooni laulust «Kevadkuul». **Kes olid originaali esitajad?**

- 47.** Kõige suuremat vaskpuhkpilli kasutatakse sümfooniaorkestris enamasti bassi- ja saatepillina. **Mis pill?**

- 48.** Legend pajatab, et küsitav ameerika kirjanik (fotol paremal) sõlmis 1920-ndatel kihlveo, et kirjutab liigutava jutukese, milles kasutab vähem kui 10 sõna. Jutustus kõlas nii: „For sale: baby shoes, never worn“ (Müüa beebi kingad, mida pole kordagi kantud). **Kes oli see tuntud kirjanik?**

- 49.** Juba kolm aastat annab Jõgevamaal asuv Võtikvere raamatuküla välja auhinda, mille initsiaatoriteks Imbi Paju ja Lilli-Krõõt Repnau. Auhinnaks graafiline leht ning graafiline

tänu kiri. Tänavu pälvis selle Eva Park, eelmisteks laureaate on kirjandusteadlane ja õppejõud Leena Kurvet-Käosaar ning luuletaja ja tõlkija Ly Seppel. Auhind kannab ühe eesti poetessi (1863-1932) nime. **Kelle nime?** Küsitava luulekogudest kolm kannavad nime „Kibuvitsa õied I, II ja III“.

- 50.** Loomingu asutamisaastal 1923 ilmus kokku 8 numbrit 616 leheküljel. Paarisnumbrit 7-8 juhatas sisse uudis- ja murdesõnadest küllastatud poeem „Armastus – surm“. Et lugeja värssidest ikka aru saaks, oli poeet oma üllitise lõppu lisanud sõnaseletuse, kus figureerisid mõned tänapäeva eestlasele hästi tuttavaks saanud sõnad. Samas aga täiesti unarusse vajunudki. **Kes oli luuletaja?**

Sõnade seletus. Joom — jõgisäng; voom — äkiline metsik viha, hoog; lajatama — vastu kajama; rüht — julge, mehelik kehahoid; mald — meelterahu; pard — suur täishabe; kard — kullat või kullalõngust metallkude; ill — tallekene; ilkuma — kahjurõõmsalt parastama; uhm — trots, väljakutsuv julge olek; vird — vägev voolus; ird — lahti olev millestki; tukkama — ajuti seisatama oma tahtmise vastu; ründama — tormama; ang — meelte kitsikus; uljas — julge olek, vahvas; ask — nõidus; viit — teed näitav tulp, tähis; niiste — pirru otsan olev süsi; raiv — meeletu viha; tegoraiv — sarnane, kes tegutseb nagu pöörane; tust — jahu tolm, järelejäänud mustus.

Eesti Maakilb 2017/2018. II voor, 2. detsember 2017
Hellamaa, Laadla, Lihula, Mäetaguse, Rápina, Saue, Viljandi

1.	Aktaion muuts hirveks, koerad kiskusid ta lõhki
2.	Macbeth
3.	Veneetsia
4.	Norra
5.	Tallorahwa postimees
6.	Ronald Reagan
7.	K-Komando
8.	Ameerika Hääle“ Eesti osakond
9.	Tallinna Raeapteek
10.	teemandid
11.	dodo
12.	Pink Floyd
13.	kammeljas
14.	harilik karusammal
15.	kartul ja tomat
16.	Kopli
17.	Hispaania
18.	Tuvalu
19.	Burkina Faso
20.	hiinlased
21.	Theodore Roosevelt
22.	Linnutee
23.	pudelitest
24.	jõuluvana
25.	ukselink
26.	krüogeenne külmutamine
27.	bakter
28.	Sarvise kelk
29.	kirjutusmasinad
30.	Toivo Asmer
31.	Roman Lutoškin, Priit Tasane
32.	Valerie Adams
33.	Venezuela
34.	Aleksandr Ragulin, Vladislav Tretjak
35.	tennis, meespaar
36.	Mata Hari
37.	Alfred Hitchcock
38.	filmitud ühe kaadrina
39.	Arvo Pärt, Jaan Kaplinski
40.	rulasõit
41.	Hageris
42.	René Magritte
43.	Sandro Botticelli , Veenuse sünd
44.	Filipp Kirkorov; Eesti
45.	„Kalevala“ 100
46.	Leida Sibul,Hilda Koni
47.	tuuba
48.	Ernest Hemingway
49.	Elise Rosalie Aun
50.	Henrik Visnapuu

Küsimused: Jaanus Moppel, Koit Nook, Aare Olander, Indrek Salis, Tenno Sivadi, Tõnu Talve